

МІХНОВСЬКИЙ

A close-up portrait of a man with a full, dark brown beard and mustache. He has light-colored eyes and is looking directly at the camera with a neutral expression. He is wearing a dark suit jacket over a light-colored shirt. The background is a dark, solid color.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

Серія книг «Український націоналізм»

«САМОСТІЙНА УКРАЇНА»

Микола Міхновський

КИЇВ

 RAINHOUSE

2021

УДК: 321.011.072.1(477)-029:821
ISBN 978-617-95129-1-9 (PDF)

М69 Міхновський, Микола
Самостійна Україна. - Київ: Рейнсхаус, 2021. – 35 с.

Задумана як політична програма для власної організації в 1900 році, праця Миколи Міхновського пережила і автора, і засновані ним партійні структури. Невелика за розміром брошура «Самостійна Україна» сьогодні вважається першим програмовим документом організованого українського націоналізму.

Книга завантажена з веб-ресурсу:
www.rainshouse.com

*****

Дякуємо, що підтримуєте
україномовну літературу!

ISBN 978-617-95129-1-9 (PDF)
© «Рейнсхаус», 2021

СЛОВО КОНСУЛА

Миколу Міхновського його ідейні нащадки прозвали «Перший».

І з точністю цього прізвиська важко не погодитись. Міхновський справді був першопроходцем в багатьох речах. Перший заснував політичну партію в Наддніпрянській Україні (Революційну Українську Партію), перший проголосив ідею повноцінної державної незалежності України, перший написав Конституцію для країни в ХХ сторіччі, перший почав терористичну боротьбу з Російською імперією (в рамках організації «Оборона України»), перший був ініціатором творення саме української армії в 1917 році та перший охрестив кордони нашої Батьківщини «від гір Карпатських аж по Кавказькі».

Лише в одному Міхновський виявився останнім. Він відмовився тікати з рідної землі в еміграцію, визнавати поразку Перших визвольних змагань та зрікатись своїх переконань. І як справжній лицар самотньо знайшов свій останній прихисток в Києві, на той момент вже окупованому російськими більшовиками.

Як для християн наріжним каменем вчення Ісуса

Христа є Нагірна проповідь, так для українських націоналістів подібним фундаментом є промова Миколи Міхновського, яку він сам оформив у вигляді брошури «Самостійна Україна». Цей текст, разом із 10 заповідями його партії, ви знайдете в цій невеликій за розміром (але не за значенням!) книжці.

*Написав Олексій Рейнс (позивний Консул),
засновник клубу RAINSHOUSE,
квітень 2021 року.*

Антонъ М. Прокофьевъ

САМОСТІЙНА УКРАЇНА (БРОШЮРА)¹

Кінець ХІХ віку визначався з'явищами, що характеризують новий поворот в історії людськості. Ці з'явища свідчать про те, що п'ятий акт великої трагедії, званої «боротьбою націй», вже начався і закінчення наближається. Ті з'явища – це збройні повстання неволених націй проти націй гнобителів. На наших очах відбувалися криваві повстання Вірмен, Кретян-Греків, Кубанців і нарешті Боєрів. Коли ще поглянути на ту більше чи менше гостру боротьбу – у її перших фазах, яку провадять зрабовані народи Австрії, Росії та Туреччини проти націй-панів, на той смертельний антагонізм, який існує поміж німцями і французами, англійцями і росіянами, коли зважати, яку страшну масу регулярного війська утримують ворожі поміж собою нації, то стане зовсім очевидним, що все світове національне питання вже зовсім достигло, хоч і далеко стоїть до необхідного, дійсного та справедливого розв'язання. Проте шлях до розв'язання єдино можливий, певний і хосенний показали нації, що вже повстали проти чужого панування, в якій би формі політичного верховенства воно не виявлялося, і цей шлях є противний Гаагській конференції.

Ми визнаємо, що наш нарід теж перебуває у становищі зрабованої нації.

Отже, коли справедливо, що кожна нація з огляду на міжнародні відносини хоче вилитись у форму незалежної, самостійної держави, коли справедливо, що тільки держава одноплемінного національного змісту може дати своїм членам нічим не обмежану змогу всестороннього розвитку духового і осягнення найліпшого матеріального гаразду: коли справедливо, що пишній розцвіт індивідуальності можливий тільки в державі, для якої плекання індивідуальності є метою – тоді стане зовсім зрозумілим, що державна незалежність є національним ідеалом у сфері міжнаціональних відносин.

Отже виникає питання, чи визволення національне можливе для нас?

П'ятий акт драми ще не наступив для нашої нації. Вона переживає ще й досі довгий і важкий антракт у своїй історії: за законом щось діється, йде якась пильна праця, від часу до часу грюкотить грім, але завіса ще не піднялася. Антракт власне починається з 1654 р., коли Українська Республіка злучилася з московською монархією політичною унією. З того часу українська нація політично і культурно помалу завмирає, старі форми життя зникають,

республіканська свобода нівечиться, нація знесилюється, гине, але потім знов відроджується, з-під попелу старовини виникає ідея нової України, ідея, що має перетворитись у плоть і кров, прибрати конкретні форми.

З часу Переяславської конституції минуло сьогодні 247 років, незабаром Росія справлятиме 250-літній ювілей цієї події.

Коли доводиться нам йти на свої збори під допитливими поглядами цілої фаланги правительственних пітонів, коли українцеві не вільно признаватись до своєї національності, і коли любити вітчизну рівнозначно, що бути державним зрадником, тоді зовсім до речі виникає повне обурення питання, яким правом російське правительство поводитьсь з нами на нашій території наче зі своїми рабами? Яким правом відносно нас, корінних жителів своєї країни, видано законом² з 17 травня 1876 р., що засуджує нашу національність на смерть? На підставі якого права на всіх урядах нашої країни урядовцями призначено виключно росіян (москалів) або змоскалізованих ренегатів? На ґрунті якого права з наших дітей готують по школах заклятих ворогів і ненависників нашому народові? Через що навіть у церкві панує мова наших гнобителів? Яким правом правительство російське здерті з нас гроші витрачає

на користь російської нації, плекаючи й підтримуючи науку, літературу, промисловість і т. д.? І нарешті найголовніше, чи має право царське правительтво взагалі видавати для нас закони, універсали та адміністративні засади?

Чи становище царського правительтва відносно нас є становище права чи насилля? Відомо гаразд, що ми власновільно прийшли до політичної унії з московською державою і заступником її – царським правительством. Ця власновільність, на думку наших неприхильників, забороняє нам нарікати на справедливість того, що діється, бо ми ніби самі того хотіли, самі обрали собі те правительтво. Це твердження примушує нас розглянути природу і характер угоди³ з 1654 р.

Держава наших предків злучилася з московською державою «як рівний з рівним» і як «вільний з вільним», каже тогочасна формула, тобто дві окремі держави, цілком незалежні одна від другої щодо свого внутрішнього устрою, схотіли з'єднатися для певних міжнародних цілей.

Виникає питання, чи по злуці цих двох держав обидві вони зникли, а на їх місце почала існувати третя держава, наступниця тих двох? Чи, навпаки, не дивлячись на злуку, обидві держави існують поруч

себе? І коли так, то який вплив мала злука на обидві держави з погляду міжнародного права?

Сучасна наука міжнаціонального права вчить, що держава може бути як простою, так і складною. Вона каже, що дві або кілька держав можуть стати між собою до злуки і зформувати «спілку держав» («Staatenbund»). Спілка держав – це така форма злучення, при якій шанування і підлягання спільним інституціям не тільки не виключає внутрішньої і надвірної самостійності злучених держав, але навпаки, оберігання тієї самостійності стає метою злучення держав. Держави – члени спілки – зберігають право міжнародних зносин поруч із заступництвом цілої спілки. Усі вони мають право поокремо зав'язувати конвенції та посилати послів, аби тільки їх міжнародні відносини не мали на меті шкодити інтересам цілої спілки або окремих членів. Така спілка цілком можлива не тільки поміж державами, що мають однаковий політичний устрій, але й з різними формами державного устрою, і не перестає існувати навіть тоді, коли в одній з держав змінюється форма правління, або вимирає пануюча династія. Цим особливо «спілка держав» відрізняється від т. зв. «реальної унії держав», яка може існувати тільки поміж монархічними державами, раз у раз може перекротити своє існування, або вимерла династія. Спілка держав виникає

із взаємної згоди держав, що стають до спілки. Зразком «спілки держав» можуть бути: Північно-Американські Злучені Держави, Швейцарська спілка і найбільша Германська Спілка.

Як же злучилася держава московська з державою українською? Шляхом погодження, а погодження це вилилося у форму т. зв. «перяславських статей».

Перяславський контракт так формулював взаємні і обопільні відносини держав (наводимо головніші пункти, надаючи їм характер сучасних висловів):

1. Власть законодавна й адміністративна належиться гетьманському правительству без участі і втручання царського правительства.

2. Українська держава має своє окреме самостійне військо.

4. Суб'єкт неукраїнської національності не може бути на уряді в державі українській. Виїмок становлять контрольні урядники, що доглядають певність збирання данини на користь московського царя.

6. Українська держава має право обирати собі голову держави по власній уподобі, лише сповіщаючи

царське правительство про своє обрання.

13. Незломність стародавніх прав, як світських, так і духовних осіб, і невтручання царського правительства у внутрішнє життя української республіки.

14. Право гетьманського правительства вільних міжнародних відносин з чужими державами.

Аналізуючи ці постанови Переяславської конституції, приходимо до висновку, що в ній є всі ті прикмети, які характеризують «спілки держав». Таким чином, головніший закид, який роблять нам наші суперники, пильнуючи довести нам безвиглядність наших стремлінь, закид, ніби ми ніколи не складали держави і через те не маємо під собою історичної підстави, – є тільки впливом неуцтва й незнання ані історії, ані права. Через увесь час свого історичного існування нація наша з найбільшими зусиллями пильнує вилитися у форму держави самостійної і незалежної. Коли навіть поминути удільні часи, де окремі галузі нашої нації складали окремі держави, то перед нами виникає і литовсько-руське князівство, де геній нашого народу був культурним фактором, і найголовніше галицько-руське королівство, спробунок злучити до купи усі галузі, усі гілки нашого народу в одній спільній державі,

спробунок, повторений далеко пізніше Богданом Хмельницьким і ще раз – Іваном Мазепою.

Таким чином, українська держава в тій формі, у якій вона сформована й уконституційована Хмельницьким, є справді державою з погляду міжнародного права. Суперечники наші ще закидають нам і те, що українська республіка, сформована Переяславською умовою, не була самостійною державою, бо платила «данину» царському правительству. Коли й так, то все ж навіть з їх погляду Українська республіка була напів незалежною державою на зразок Болгарії, колись Сербії та інших балканських держав. Але півнезалежні держави відзначаються тим, що не мають права міжнародних зносин з надвірного боку: тим часом Переяславська конституція надавала це право українській державі. Як же, проте, зрозуміти ту «данину», що платила українська республіка московській монархії? Годі розв'язувати це питання з погляду сучасної науки міжнародного права, бо вона не знає і не уявляє собі такої держави, яка б маючи атрибути самостійної, платила «данину»; як з другого боку не може припустити, щоб півнезалежна держава користувалась правом засилати послів. Це дасться пояснити тільки тоді, коли згідно з текстом конституції ми приймемо, що «данина» давалася не державі московській, а цареві московському, як протекторові особливого

роду, бо держава українська від спілки з московською виразно бажала тільки «протекції», а не підданства. З цього погляду та «данина» має значення вкладу до спільної скарбниці, призначеної для міжнародних відносин спільної ваги. Такий характер стверджується ще й тим, що українська держава не була завойована московською монархією, або придбана дипломатичним шляхом, як Польща, а злучаючись з московською монархією не поступилася ані одним із своїх державних або республіканських прав, і устрій московської монархії для української держави був зовсім байдужий. Переяславська конституція була стверджена обома контрагентами: народом українським і царем московським на вічні часи. Московські царі чи імператори не виконували своїх обов'язків по конституції 1654 року і поводяться нині з нами так, наче Переяславська конституція ніколи не існувала. Вони чинять з нами так, наче наша нація зреклася своїх державних прав, віддалася на ласку російським імператорам і згодилася поділити однакову долю з росіянами, що самі обрали собі царів. Але наш нарід ні сам, ні через своє правительство ніколи не давав такої згоди і ніколи не зрікався прав, що належать йому по Переяславській конституції. Через те Переяславська умова є обов'язкова для обох контрагентів: монархії московської і республіки української на підставі засади, що ніяка умова не

може бути знищена або змінена однією стороною волею контрагента без виразно висловленої згоди другого. Через те «Єдина неділімая Росія» для нас не існує. Для нас обов'язкова тільки держава московська, і всеросійський імператор має для нас менше ваги, ніж московський цар. Так каже право. Та в дійсності ніякої ваги не має Переяславська конституція, всеросійські імператори є наші необмежені пани, а Переяславська конституція є тільки «історичним актом» та й годі. Як же з погляду права відноситись до такого знування над правом? Коли один із контрагентів, каже право, переступив контракт, то другому контрагентові лишається на вибір: або вимагати від свого контрагента виконання контракту в тому розмірі й напрямку, в якому, він був прийнятий обома ними, або узнавши контракт зломаним у всіх його частинах, зірвати усякі зносини з контрагентом.

І тоді вже є панування сили, але не вплив права.

Наші суперечники можуть відповісти нам, що хоч справді контракт був повернений у нівець насиллям, облудою й підступом одного з контрагентів, але другий контрагент вже згубив не тільки право розпоряджатися своєю долею, але навіть право протестування, бо своїм довговіковим мовчанням він освятив неправні вчинки, і те, що було придбане кривдою, на підставі за давності зробилось правим.

Через те вже пізно відшукувати колишні права.

Але в тім розміркованні немає ані крихітки правди. Перше: не може бути придбане на підставі задавнення те, що захоплене грабівницьким або злодіяцьким шляхом. Вдруге: розуміння про задавнення не може відноситися до зневолення свободи. Задавнення може мати вагу тільки в правних відносинах, але не в безправних, а такі відносини московської монархії до української республіки. У міжнаціональних відносинах задавнення може мати місце тільки відносно тих націй, що вже не мають життєвої сили, бо доки нація живе, доки відчуває себе живою і сильною, доти нема місця для задавнення. Але мимо того розмова про задавнення не може грати ніякої ролі, бо наш нарід своїми повсякчасними протестами проти панування Москви (Дорошенко, Мазепа, Кирило-Мефодіївське братство, Шевченко, селянські повстання 80-тих років і т. д.) перервав течію задавнення, давши напрям розв'язати суперечку про обов'язковість Переяславської конституції тим способом, який може уважатися єдино дійсним і серйозним, тобто силою. Та навіть коли б ми не бачили у нашій історії безупинних протестів, то й тоді наше власне існування проти насилля не тільки над нами, але й над нашими предками, воно перериває течію задавнення, воно накладає на нас обов'язок розбити пута рабства, щоб ми – спадкоємці Богдана

Хмельницького – по праву могли користуватись нашою спадщиною!

Але коли ми маємо досить правних підстав для повернення Переяславської конституції і визволення зрабованої волі, то чи так стоїть питання про фізичні і матеріальні засоби для досягнення нашої мети?

Наші суперечники кажуть, що логіка подій, напрям і течія життя з непереможною силою пруть до повного вимирання, до повного винародовлення нашої нації.

Над нами висить чорний стяг, а на йому написано:

«Смерть політична, смерть національна, смерть культурна для української нації?».

Це не є самі слова: зміст їм відповідає.

Коли в українській державі відібрано право бути державою, то поодинокі члени колишньої республіки позбулися усіх елементарних політичних прав людини. Колишній український республіканець має менше прав, ніж нинішній найостанніший московський наймит. Правительство чужинців розпоряджається на території колишньої української республіки наче в завойованій свіжо країні, висмоктує останні сили, висмикує ліпших борців, здирає

останній гріш з бідного народу. Урядовці з чужинців обсіли Україну і зневажають той люд, на кошт якого годуються. Непокірливі корінні жителі погорджуються невимовно, а небезпечні з них засилаються на Сибір. Законами російської імперії зневажається право совісти, погорджується право свободи особистої, гнобиться навіть недоторканість тіла. Колишній протектор української республіки перемінився нині на правного тирана, якому належить право над життям і смертю кожного з українців. Царський закон з 17 травня 1876 р. наложив заборону на саму мову спадкоємців Переяславської конституції і вона вигнана з школи й суду, церкви й адміністрації. Потомство Павлюка, Косинського, Хмельницького й Мазепи вже збавлене права мати свою літературу, свою пресу: йому загадано навіть у сфері духовній працювати на свого пана. Таким чином українська нація платить «данину» не тільки матеріальними добрими, але навіть психіку та інтелект її експлуатують на користь чужинців. І не тільки панує над Україною цар-чужинець, але й сам Бог зробився чужинцем і не вміє української мови. Просвіта занедбана, культура знівечена і темрява панує скрізь по Україні. І через 274 років по Переяславській конституції «вільний і рівний» українець відіграє ще гіршу роль, ніж колишній ілот⁴, бо в ілота не вимагли принаймі інтелектуальної «данини», бо від ілота не вимагали любови й прихильности до своїх гнобителів, бо ілот

розумів свій гніт, українець же тільки відчуває його. Така то є логіка і такі її наслідки. І от посеред таких лихих обставин ми зійшлися до купи, ми згуртувалися в одну сім'ю перейняті великим болем та жалем до тих страждань, що вщерть наповнили народну душу і хай навпаки логіці подій ми виписали на своєму прапорі: «Одна, єдина, нероздільна, вільна Україна від гір Карпатських аж по Кавказькі».

Чи не захоплюємось ми?

Чи не є цей ідеал наш однією з тих пишних, святих ілюзій, якими живе людство, на які сподівається та які розпливаються зараз, скоро схочеш їх здійснити?

Може наша пристрасна любов до України підказала нам думку безглузду, безпідставну?

І чи можемо ми надіятися на симпатії широкого суспільства українського?

І, головне, чи здійснення цього бажання буде корисне для нашої нації?

Здебільшого, як головний аргумент проти нашого права на національне існування, проти нашого права на самостійність державну, виставляють те, що ми не маємо історичної традиції, не маємо минулого.

На цьому аргументі не спиняємось через те, що помилковість його вже доведена нами попереду, теж і через те, що відсутність державно-історичної минувшини не може мати ніякого значення для другої, бадьорої нації, що відчула свою силу і хоче скористуватись своїм «правом сильного». Для нас далеко важніший другий аргумент – це закид, що нація безсильна, некультурна, інертна. Хіба може, кажуть нам, темна, незорганізована, розбита маса, неодушевлена ніякою ідеєю творити історію при сучасних обставинах життя? Хіба та маса відчуває національний або політичний гніт? Горстка божевільних може тільки смішити, але не викликати симпатій навіть поміж інтелігенцією, бо ціла українська інтелігенція охоче без протесту йде шляхом винародовлення, а за нею і культурніші одиниці з народу. Та в решті, хіба українська національність не є тільки різноманітністю російської? Коли б навіть було доведено, що ми тільки різноманітність російської нації, то й тоді нелюдські відносини росіян до нас освячують нашу до їх ненависть і наше моральне право убити насильника, обороняючись від насилля. Кров, коли вона пролита братньою рукою, ще дужче благає о помсту, бо то брата кров! Нехай вчені розшукують, хто був кому родичем, – ображене почуття нації і кривда цілого народу гидують визнати моральні зв'язки з російською нацією! Через те ми можемо обговорювати тільки

засоби і способи боротьби!

І так ми некультурні. Це безперечно правда: наша нація некультурна. Власне, культурність її історична, бо вона замерла на тій ступіню, на якій вона була ще в XVII ст. Це правда, що нація наша в загальній культурності з часу конституції з 1654 року поступила дуже мало наперед, а з багатьох поглядів вона мусіла вернутись до нижчих форм життя як політичного, так і соціального. Усі ті релігійно-культурні рухи, що були наслідком високої освічености й хвилювали наше суспільство у XVII віці, обіцяли статись джерелом не тільки свободи совісти, але й свободи політичної. Усі ці рухи були задавлені силоміць, були знівечені навіть елементарні політичні права, як право особистої свободи (панщина), і нація кинена в безодню темряви. Тоді була вбита стародавня культурність української нації, культурність так інтенсивна, що кількома своїми проміннями вона змогла покликати до життя й могутности націю нинішніх господарів.

Еге! Нині наші маси некультурні, але в самім факті нашої некультурности ми знаходимо найліпший, наймогутніший, найінтенсивніший аргумент і підставу до того, щоб політичне визволення нашої нації поставити своїм ідеалом! Бо хіба можливий для нашої нації поступ і освіта доти, доки нація не матиме права розпоряджатись собою і доки є спосіб держати

нашу націю в неволі!? Доки ми не здобудемо собі політичних й державних прав, доти ми не матимемо змоги уладнати стан речей у себе дома до нашої вподоби, бо інтерес наших господарів є цілком супротивний нашим інтересам, бо розплющення очей у рабів є небезпечно для панів. Цю останню задачу мусить узяти на себе національна інтелігенція. Це її право і її обов'язок.

А в історії української нації інтелігенція її раз у раз грала ганебну й сороміцьку роль. Зраджувала, ворохобила, інтригувала, але ніколи не служила своєму народові, ніколи не уважала своїх інтересів в інтересах цілої нації, ніколи не хотіла добачати спільности тих інтересів. На очах історії сильна, освічена і культурна інтелігенція України прийняла в XVI і XVII віках польську національність, і усі оті Четвертинські, Чорторійські, Вишневецькі та Тимкевичі – плоть від плоті нашої і кість від костей наших! Тоді сильним та могутнім замахом український народ породив нову інтелігенцію. Ця друга прийняла російську національність протягом XVIII і XIX в. і всі оті Безбородьки, Прокоповичі, Яворські, Прощинські, всі оті Гоголі, Гнідичі, Потапенки, Короленки і «їм же ність числа» – усі вони наша кров. Народ знову лишився без інтелігенції, інтелігенція покинула його в найгірші, найтяжчі часи його існування. Чи можемо зрівняти війну, пошесть навіть, із оцим

масовим підступництвом інтелігенції? І війна і пошесті – вони косять без розбору і вчених і темних, і бідних і багатих, підступництво забрало цвіт нації – найкультурнішу її верству.

Це були такі дві страти, що годі знайти їм рівні в історії якої-небудь нації. Але український нарід здобув у собі досить сили, щоб навіть посеред найгірших обставин політичних, економічних та національних витворити собі нову третю інтелігенцію. Еволюція українського інтелігента третьої формації ще не почалася, але характеристична його прикмета служення своєму власному народові відбилася в ньому з повною силою.

Отже коли третя інтелігенція має органічні зв'язки з українською нацією, коли вона є заступником українського народу, єдино свідомою частиною української нації, то стерно національного корабля належить їй. Годі через те казати, ніби маса українського суспільства не має нічого спільного з останньою формацією своєї інтелігенції – українська інтелігенція є само суспільство в мініатюрі, стремління суспільства – це стремління інтелігенції, пориви інтелігенції – це пориви й симпатії цілого суспільства.

А коли так, то стаємо око в око з питанням: «Коли українська інтелігенція є, коли вона заступник

суспільства, коли вона бореться, то чому ми не чуємо про цю боротьбу, не бачимо наслідків її і навіть не відаємо й про те, за що власне бореться нова інтелігенція?».

Годі ось тут докладно відповісти на всі оті питання. Одно можна сказати, що перевозвісника сучасного політичного українства – Шевченка – не зрозуміло ні його власне покоління, ані поблизькі до нього. Коли Шевченко своїми стражданнями й смертю освятив шлях боротьби за волю політичну, національну та економічну українського народу, то близькі до нього покоління з так званого українофільського табору на своїм прапорі написали: «Робім так, щоб ніхто ніде не бачив нашої роботи!». Ці покоління «білих горлиць» своїм псевдопатріотизмом деморалізували ціле українське суспільство в протязі півстоліття. Налякані стражданням Шевченка, а почасти й прикростями, які зазнали його товариші, ці покоління виплекали цілий культ страхополохства, виробили цілу релігію лояльності, ці покоління своїм нечуваним сервілізмом, своєю безідейністю, своєю незвичайною інертністю відіпхнули від себе цілий ряд рухів молоді, що стояла на українсько-національному ґрунті. Ці покоління зробили український рух чимсь ганебним, чимсь смішним, чимсь обскурантним! Ці покоління надали українофільству характер недоношеної розумом етнографічної теорії.

Ці покоління самі найліпше назвали себе українофілами, тобто людьми, що симпатизують Україні. Вони не хотіли навіть звати себе українцями. Тактика й політика українофілів привела до того, що ціла молода Україна з відразою від них одсахнулася, симпатій же старої України вони не змогли собі приєднати. Таким чином українофіли лишилися без потомства, і сучасна молода Україна вважає себе безпосереднім спадкоємцем Шевченка, а її традиції йдуть до Мазепи, Хмельницького, до короля Данила, минаючи українофілів. Між молодого Україною й українофілами немає ніяких зв'язків – крім однієї страшної й фатальної зв'язі – своєю кров'ю заплатити за помилки попередників.

Часи вишиваних сорочок, свитків та горілки минули і ніколи вже не вернуться. Третя українська інтелігенція стає до боротьби за свій нарід, до боротьби кривавої і безпощадної. Вона вірить у сили свої і національні, і вона виповнить свій обов'язок. Вона виписує на своєму прапорі слова: «Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від Карпатів аж по Кавказ». Вона віддає себе на служення цьому великому ідеалові і доки хоч на однім клапті української території пануватиме чуженець, доти українська інтелігенція не покладе зброї, доти всі покоління українців йтимуть на війну. Війна провадитиметься усіма засобами,

і боротьба культурна вважається також відповідною, як і боротьба фізичною силою. Потреба боротьби випливає з факту нашого національного існування. Нехай наша історія сумна й невідрадна, нехай ми некультурні, нехай наші маси темні, подурені, ми все ж існуємо і хочемо далі існувати. І не тільки існувати як живі істоти, ми хочемо жити як люди, як громадяни, як члени вільної нації. Нас багато – цілих 30 мільйонів. Нам належиться будуччина, бо зовсім неможливо, щоб 1/30 частина усієї людности, ціла велика нація могла зникнути, могла бути задушеною, коли вона спроможна воювати з цілим світом! Ми існуємо, ми відчуваємо своє існування і своє індивідуальне національне «Я». Наша нація у своєму історичному процесі часто була не солідарною поміж окремими своїми частинами, але нині увесь цвіт української нації, по всіх частинах України живе однією думкою, однією мрією, однією надією: «Одна єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від Карпатів аж по Кавказ». Нині ми всі солідарні, бо зрозуміли, через що були в нас і Берестечки, і Полтави. Ми відродилися з ґрунту наскрізь напоєного кров'ю наших предків, що полягли в боротьбі за волю України, ми всмоктали з молоком наших матерей стародавню любов нації до вітчизни і її свободи і ненависть до насилля над нами. Як не можна спинити річку, що, зламавши кригу навесні, бурхливо несеться до моря, так не можна

спинити нації, що ламає свої кайдани, прокинувшись до життя. Наша нація вступила на новий шлях життя, а ми мусимо стати на її чолі, щоб вести до здійснення великого ідеалу. Але ми мусимо пам'ятати, що ми тільки оповіщуємо його силу, ми тільки його посланці. Цей великий – увесь народ український.

Але як партія бойова, партія, що виросла на ґрунті історії і є партією практичної діяльності, ми зобов'язані вказати ту найближчу мету, яку ми маємо на оці. Ця мета – повернення нам прав, визначених Переяславською конституцією з 1654 р. з розширенням її впливу на цілу територію українського народу в Росії. Ми виголошуємо, що ми візьмемо силою те, що нам належить по праву, але віднято в нас теж силою. Наша нація довго нездужала, але нині вже стає до боротьби. Вона добуде собі повну свободу і перший ступінь до неї: Переяславська конституція.

Ми розуміємо, що боротьба буде люта й довга, що ворог безпощадний і дужий. Але ми розуміємо й те, що це вже остання боротьба, що потім уже ніколи не стане слухний час до нової боротьби. Ніч була довга, але ранок наблизився і ми не попустимо, щоб проміння свободи усіх націй заблищало на наших рабських кайданах: ми розіб'ємо їх до схід сонця свободи. Ми востаннє виходимо на історичну арену, і або поборемо, або вмеремо... Ми не хочемо довше

зносити панування чужинців, не хочемо більше зневаги на своїй землі. Нас горстка, але ми сильні нашою любов'ю до України! Сини України! Ми, як той Антей, доторкаючись до землі, наберемось все більше сили й завзяття. Нас мало, але голос наш лунатиме скрізь на Україні і кожний, у кого ще не спідлене серце, озветься до нас, а в кого спідлене, до того ми самі озвемось!

Нехай страхополохи та відступники йдуть, як і йшли, до табору наших ворогів, їм не місце поміж нами і ми проголошуємо їх ворогами вітчизни.

Усі, хто на цій Україні не за нас, той проти нас. Україна для українців, і доки хоч один ворог чужинець лишиться на нашій території, ми не маємо права покласти зброї, пам'ятаймо, що слава та перемога – це доля борців за народну справу. Вперед, і нехай кожний із нас пам'ятає, що коли він бореться за народ, то мусить дбати за увесь народ, щоб цілий народ не загинув через його необачність.

Вперед! Бо нам ні на кого надіятись і нічого озиратись назад!

ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ УНП (УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПАРТІЇ)⁵

1. Одна, єдина, неподільна, від Карпат аж до Кавказу самостійна, вільна, демократична Україна – республіка робочих людей.

2. Усі люди – твої браття, але москалі, ляхи, угри, румуни та жиди – це вороги нашого народу, поки вони панують над нами й визискують нас.

3. Україна для українців! Отже, вижени звідусіль з України чужинців-гнобителів.

4. Усюди й завжди уживай української мови. Хай ні дружина твоя, ні діти твої не поганяють твоєї господи мовою чужинців-гнобителів.

5. Шануй діячів рідного краю, ненавидь ворогів його, зневажай перевертнів-відступників – і добре буде цілому твоєму народові й тобі.

6. Не вбивай України своєю байдужістю до всенародних інтересів.

7. Не зробися ренегатом-відступником.

8. Не обкрадай власного народу, працюючи на ворогів України.

9. Допомагай своєму землякові поперед усіх, держись купи.

10. Не бери собі дружини з чужинців, бо твої діти будуть тобі ворогами, не приятелюй з ворогами нашого народу, бо ти додаєш їм сили й відваги, не накладай укупі з гнобителями нашими, бо зрадником будеш.

ВИНОСКИ

¹ Текст написано в 1900 році, тоді ж і надруковано у Львові як окрему брошюру.

² Мова про т.з. «Емський указ». Цим розпорядженням російський імператор Олександр II фактично заборонив публічне використання української мови.

³ Міхновський згадує «Березневі статті Богдана Хмельницького», тобто угоду між Московським Урядом та Українською Козацькою Старшиною.

⁴ У стародавній Спарті так звали землеробів, які знаходилися на проміжному положенні між кріпаками та рабами.

⁵ Своєрідний партійний «кодекс честі» для членів УНП та охочих вступити у партію. Написаний особисто Миколою Міхновським в 1903 році. До сьогодні має культовий статус в українському націоналістичному середовищі.

ЗМІСТ

СЛОВО КОНСУЛА	4
Самостійна Україна (брошюра)	7
Десять заповідей УНП (Української Народної Партії)	30
Виноски	32

Літературно-художнє видання

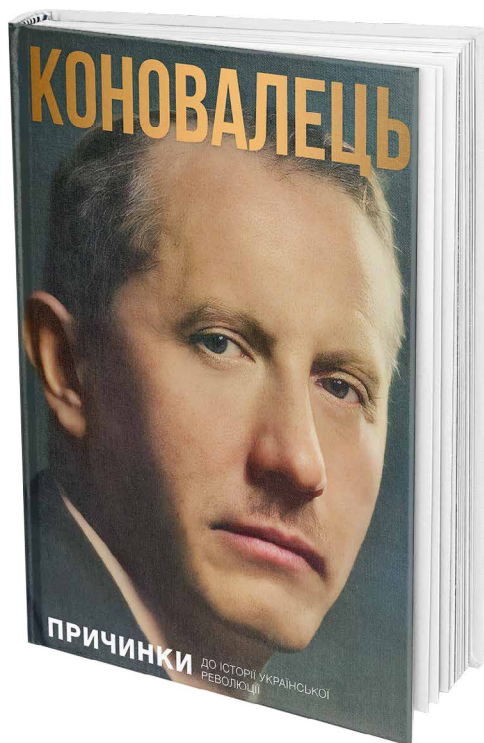
Микола Міхновський
«Самостійна Україна»

Координатор: Олексій Рейнс

Головний редактор: Вікторія Рейнс
Дизайн та оформлення: Альона Морозова

ТОВ «РЕЙНСХАУС»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ДК №7276 від 15.03.2021
www.rainshouse.com

Питання та пропозиції: rainshouseua@gmail.com

**«ПРИЧИНКИ
ДО ІСТОРІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ
РЕВОЛЮЦІЇ».
ЧИТАЙТЕ КНИГУ
В ЦІЙ ЖЕ СЕРІЇ!**

Мемуари полковника Євгена Коновальця під дещо архаїчною назвою «Причинки до історії української революції» є майже єдиним документальним свідомством про справжні мотиви вчинків командира Січових Стрільців під час Перших Визвольних змагань. Засновник УВО та ОУН відверто розповідає про темні сторінки боротьби українців за свою державу на початку ХХ сторіччя та дає критичну оцінку героям тих подій.

**ЗАВАНТАЖТЕ ЦЮ КНИГУ
З ВЕБ-РЕСУРСУ:**

www.rainshouse.com